

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Controversiarvm Omnivm Hvivs Ævi Lvthero-Calvinisticarvm Libri Tres

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1627

XX. Qualem in Diuinis Distinctionem agnoscant Luthero-caluinistæ?

urn:nbn:de:hbz:466:1-35233

tura, id est, essentia. S. Cyrillus l. 1. de Trin. deriuat uere ἁρτία ex c. 3. Exo. Ego sū ὁ ὧν qui sum: ab ὧν autem ἁρτία est. Aug. tract. 97. in Ioan. 10. Ego & Pater Vnum sumus: hic sentum uocis Essentia & ὁμοῦστος ait contineri. Ambr. l. 3. de fide c. 7. ait similibus uti uocibus Scripturam: ut Luc. 6. τὸν ἄρτον ἡμῶν ἐπιτίθεισιν, Deut. 16. λαὸν περιτίθεισιν.

2. DE NOVITATE & Ariani querbantur olim: sed iniuriā. Nam & iam tum uox antiqua fuit S. Dionysio usitata, Origeni, Synodis Arimini & Seluciae. Quò mendaciores sunt Transyluani, id in Nicæno natum ac nouatum cœpisse asserentes, lib. 1. cap. 3.

NOTA. VOX vna ὁμοῦσtia tres iugulauit hæresiarchas 1. Sabellium, dicentem: Pater & Filius eandem habent essentiam; sed vnus non est ab alio. 2. Arium dicentem: Filius est à Patre; sed non habet eandem essentiam. 3. Samosatenum eam corporaliter intelligentem: quò significet duas substantias; sed eiusdem speciei: uelut Petrus & Paulus sunt eiusdem speciei homines. Itaque ὁμοῦσtia denotat tria: Vnitatem essentia, contra Arium; & Distinctionem personarum, contra Sabellium: & differentiam numericam, non specificam, contra Samosatenum.

II. HYPOSTASIS est essentia existens in se, non in alio. Vnde Essentia est communicabilis; hypostasis non. Nam quod est in se, non est in alio: Additque essentia modum & proprietatem. Vnde vno in Deo tres sunt hypostases, seu existendi proprietates. Hebr. 1. Qui cum sit splendor gloria & figura ὁμοῦσtia. Est hypostasis significet variè in

scriptura; nunc substantiam, nunc Essentiam. Transyluani pertendunt Iolam significare essentiam. Malè.

III. PERSONA theologice significat substantiam intelligentis naturæ: grammaticis etiam denotat qualitatem personæ.

IV. PROPRIETATES sunt Paternitas, Filatio, PROCESSIO. Hæc, quatenus distinguunt personas, dicuntur NOTIONES.

V. CIRCUMINCESSIO est in imo vni⁹ personæ in alia inhabitatio mutua.

VI. TRINITAS solum personas signat; non enim est Trium unitas.

QVÆSTIO XX.

Qualem in Diuinis Distinctionem agnoscunt Luthero-caluinista?

LECTorem hic moneo, recolat Luthiana & Caluiniana pronūciata; quæ superius quæst. 7. 9. 11. 12. in medium attulimus: conferatque cum Transyluanis, quæst. 8. Intelliget manifestè, à plerisque solum Patrem appellari Deum uerum: At Filium, Virtutem, Energiam; Tres gradus distingui: His tres esse Deos subordinatos; istis Vnum, sed tres Proprietates alijs aliud uideri: Adeo, ut negent trium in Essentia Vnitatem, Aequalitatem, Consubstantialitatem. &c. Utq; Distinctionem inferant alij realem in Essentia & æqualem; gradualement alij; alij in hypostasis distinctionem fingant rationis solius: Quaternitatem alij inducere uideantur; fingere alij Christum Deum temporalem: Coniunctionem alij accidentalem in Christo: Bipersonalem alij: Alij Humanitatis deificata: Ubiquitatem: ab alijs alia monstris monstra pariuntur; ut Satan nulla in re mage uarij ludat, quâ in

in Vna Summa ac immutabili Diuinitate, Christiue Humanitate. Noshic solum de distinctione in Deo.

I. LUTHERO-CALVINIANI, quidam initio; at nunc vix pauculi: potissimum verò & Transyluani. cum Samosatensis distinctionem negans Personalem.

AVTOR. AT Negarunt olim & hæresiarchæ Hermogenes, Praxæas, Noëtus, Sabellius, teste Augustino *lib. 1. de hæres. c. 41.* Paulus Samos. & Photinus apud Hilar. *lib. de Synodiis.*

II. Iisdem se Tritheitas esse re ipsa placuit.

AVTOR. AT Placuit prius olim, apud Niseph. *l. 18. hist. c. 48.* Philopono hæresiarchæ sub annum 535. Gallo, sub annum 1090. teste S. Anselmo *lib. de Incarn.* 2. Placuit Ioachimo Abbati, sub annu 1590. 3. Raym. Lullo. sub annu 1290. 4. Demum Val. Gentili: Tres aternos esse spiritus, seu mentes, essentiali numero differentes.

III. Eisdem visum, tres esse inæquales.

AVTOR. AT ita visum prius Ario, sub annum 324. apud Theodoretum *l. 4. hæret. fabul. Epiph. hæresi 69.* Visum & Gentili, *Vnum esse Essentialiorum, Essentialiatos duos, imperfectos.*

IV. Rursum iisdem, (cum Ario,) tria distincta agnoscunt; re ramen ipsa non agnoscunt intimam distinctionem sic, ut una tribus insit Essentia. Vnde ridet voces prædictas quasi, 19 dicuntque in Deo Personam esse phantasticam & diabolicam: ita GENTILIS.

V. Transyluani, à Patre Christum distinguunt eo, quod Christum purum asserant hominem, & ante Incarnationem in Deo distinctionem agnoscant nullam. Patet eorum *l. 2. c. 4.* Vbi addunt, *Cum in Veteri Test. legitur de Verbo, de Spiritu S.; tunc intelligi potentias seu virtutes eius, nil ab eo distinctas: prædictaque ridet nomina;*

AT caodit Lutherus cum suis: sepul-

taque vult Calvinus.

VI. CALVINVS ait, *Dei Filius non est purus Actus; sed Compositum quid, & ex diuersis tanquam partibus coagmentatum: Quarum una est à semetipsa, altera à Patre: Vna genita, altera ingenita: Essentiam à seipso habet, Personam à Patre: Quatenus Filius, est à Patre: quatenus Deus, ex seipso.* Ita *Inst. l. 1. c. 13. §. 23.* & in explic. perfid. Gentilis, pag. 916. 919. & passim ad nauseam.

AVTOR. AT quis, nisi Chorabus aliquis, dixerit: Dauid est pater Salomonis, quæ persona est, non qua homo: Patrum hoc impio: en amplius.

CALVINVS *Harm. in Ioh. c. 1.* Christus ab aeterno non fuit: *Tum fuit, cum Deus à populo suo inuocari nomine Patris captus est.* Nec verò putes, id temerè sibi excidere calamo passum; adeò triumphat in hoc: *Mibi, inquit, vnum hoc argumentum, ad confirmandam de Filij Dei aternitate conscientiam, instar mille semper erit. Putes Batti Sylphiū, inuenisse; ita in verbis magnificus est ampullator.*

AVTOR. AT similjter sub Apostolorum tempora docuerunt Ebion & Cerinthus, teste Irenæo *lib. 1. c. 25. & 26.* & Paul. Samosatenus ac Photinus, teste Aug. *hæresi 44. 45.* Sic & Seruetus, quem Calvinus exussit, *lib. 3. Trin. pag. 92.* Sic & Ministri Hungarici *lib. 2. c. 3.*

BEZA *lib. de hypost. vnione in Christo* ait: *Dua personales sunt Vniones in Christo: Vna inter corpus & animam: altera inter Diuinitatem & Humanitatem.* Vide q. 22. infr.

Verum Doctrinam nos Orthodoxam stabiliam⁹ cum symb. Athan. *Trinitatem in Vnitate veneramus.* I. Demonstratio. Qui accipit Esse ab alio, necessariò re ipsa distinguitur ab eodem: Quippe fieri nequit, ut quis producat à seipso: Sed Filius accipit Esse à Patre, Sp. Sanctus ab utroque: Ergo realiter inuicem distin-

E 35 guuntur.

guuntur. *Rursus*: In Deo nil potest fingi inhærens, seu non subsistens per se; quia in Deo nullum est accidēs, compositio nulla: Ergo hæc tria cum sint re distincta, sunt tria subsistentia, ac proinde hypostases tres. Hæc ratio de fide.

2. Testimonia en, quod Filius accepit Esse à Patre &c Prou. 8. *Dominus possedit me*, id est, generando accepit me: hominem? Non: sed Deum de Deo: quia *cum eo eram cuncta componens*. Eccl. 24. *Sapientia primogenita ante omnem creaturam*. Col. I. *Primogenitus Dei, & imago eius*.

An æternus idem? Col. I. *in ipso & per ipsum condita sunt uniuersa*. Heb. I. *Per quem fecit & sacula*: Ergo æternus est. &c. Vide Bell. l. 2. de Christo c. 6.

De Sp. Sancto, Ioan. 15. *Cum uenerit Paracletus, quem Ego Mittam uobis à Patre, spiritum Veritatis; qui à Patre Procedit. Mitti, procedere, est distingui ab alio: Et tamen adhuc, Ioh. 15. Ego sum in Patre, & Pater in me est. &c.*

I. CONRADI VORSTII Calvinistæ Atheismos ex ipsius lib. de Attributis refert, & refutat R. P. Becanus in Manuali lib. 3. ta'es. I. *Deus non est actu simpliciter infinitus, neque essendo, neque operando. Et, Est quidē purus Actus, sed hoc non uetat, quin simul in se sit finitus*. SVADET istis. Quia 1. Scriptura Deum non uocat infinitum. 2. Substantia Dei uideretur ab Angelis. 3. Nulla materia, numerus, creatura est infinita: ergo nec Deus. 4. Potentia Dei non est infinita; cum ad impossibilia se non extendat.

AUTOR. BECAN. AT, Pl. 144. *Magnitudinis eius non est finis*. Baruch. 3. *Non habet finem excelsus, immensus, & Ens habens omnem gradum perfectio- nis: Cuius Potentia dicitur solum re-*

spectu Possibilem; sicut scientia dicitur respectu scibilium. Ergo.

II. VORSTIUS. pag. 235. In Scripturis affirmatur, Deum in substantia in cælo habitare; in terra uero sua uirtute & sapientia nobis adesse. 2. *Alij Calvinistæ dicunt*; Christum in terris uerum fuisse Deum, non ratione substantiæ Deitatis; sed Personæ Verbi quod huic, non illi, Humanitas immediate fuerit iuncta. 3. *Alij dicunt*, Verum fuisse Deum in terris ratione substantiæ diuinæ: quod hæc manens in cælo potuerit efficere, ut Humanitas Christi in terra diuinitus subsisteret absque humana subsistentia. 4. *Alij dicunt*, Substantiam Dei ordinariè esse tantum in cælo: tamen Christo in terris degente fuit etiam in carne eius, & non alibi.

BECAN. DICIT AD I. I. Temere Vorstius: Quia Ierem. 23. *Calum & terram ego impleo*. Cypr. *Dei templum totus est mundus*. 2. Impie: Quia si Deus solum in cælis; Ergo Christus in terris, non erat Deus. AD. II. Is error supponit Personam diuinam in terra posse existere sine Essentia diuina: at hæc duo sunt unum quid simplicissima ac inseparabilia. Vnde, Col. 2. *In Christo inhabitat omnis plenitudo Diuinitatis corporaliter*. AD. III. Si nec Deitas, nec Persona Dei inerat Christo in terris, ergo Deus non erat; quia nihil Dei inerat ei. Siq; Deus uellet nos ita sustentare, Dij esse pariter possemus. Neq; Christus fuisset filius Dei magis, quàm Sp. Sanctus; quia ea sustentatio fuisset opus Dei ad extra; sicque Christus fuisset tam Pater, & Spiritus S. quàm filius. AD. IV. Ergo Deus substantialiter de loco in locum moueretur: Tunc degissent in terra Personæ tres; cum nequeant separari. Quomodo igitur, Mat. 18. *Angeli*

eorum in cælis semper vident faciem Patris? Itaque secundum substantiam Deus est vbique in mundo; secundum hypostasim Filius Deierat in Christo.

III. VORSTIUS pag. 207. In Deo Accidentia sunt ab ipsis Substantia longè diuersa. Quia Decreta Dei sunt 1. Multa, 2. Libera, 3. Non sunt ab æterno: At substantia Dei est 1. Vnica, 2. Necessaria; 3. Ab æterno. Ergo Decreta Dei sunt Accidentia, non substantia.

AUTOR. AT substantia Dei est infinite perfecta, vt in se ulterius perfici nequeat; excluditq; omnē defectū: at modo perficeretur in se, si reciperet Accidentia. 4. Quicquid Bonitatis est in creaturis, id omne inest Deo per modum simplicissimæ formæ: at in illis est aliquid perfectionis substantialis, & accidentalis: ergo totum inest Deo per simplicissimæ formæ modū incoëpositum.

DICO AD. I. Decreta DEI non sunt multi actus Volūtatis; sed vnus simplex: & in Deo non sunt multa, sed omnia vnum: actus enim intelligendi & volendi in Deo sunt ipse Deus. Vnde *Esse, Possè, Operari* nil differunt in Deo.

AD. II. Libera sunt quoad terminationem ad obiecta: at necessaria in se: Vt, Persona Verbi necessariò existit; at liberè terminatur ad Humanitatem.

AD. III. Deus non producit nouas in se actiones, vt nos & Angeli; quia non recipit accidentia perfectissimus: solum terminatio Dei ad obiecta dat denominationes; vt quæ in tempore facta sit & fiat. Neque in Deo causa libera necessariò præcedit tuum effectum; cū actiones intellectus & voluntatis sint indiuisibiles, inque instanti producantur ab æterno; at terminantur ad obiecta in tempore.

IV. VORSTIUS pag. 226. Vulgò putant, Eternitatem totam simul existere, & omnibus temporum differentiis coexistere: quæ sententia falsa est. Quia sequeretur præteritum, præsens, futurum simul coexistere respectu æternitatis. 2. Possè Deum facere, vt præteritum non sit verè præteritum: vt annus orbis conditi primus esset hic præsens.

BECAN. AT, Eternitas Dei est substantia Dei, ait Vorstius; hæc verò est tota simul & indiuisibilis; ergo & illa. Alioquin foret substantia mutabilis & corruptibilis: Partes autem temporis dum actu sunt, coexistunt æternitati.

QVÆSTIO XXI.

An Calviniani sint Autotheani?

AUTOR. I. Affirmat Genebrardus *l. 1. de Trin.* & suspicatur Fr. Stancarum illius hæreseos autorem extitisse: quem subexcusat *Bella. l. 2. de Christo c. 19.*

Lindanus in 2. dialogo, Canisius in præfat. l. de Ioh. Bapt. Caluinum autorem eius faciunt. Ex errore hoc sequitur Aut Sabellianismus hic: *Filium non distingui personaliter à Patre: Aut Manichæismus ille: Filium à Patre distingui etiam natura, & non esse Dei Filium, sed aliud Principium.*

II. Negat Bellarminus, quoad sententiam, eum docuisse Autotheismum. I. Probat: quòd *Instit. 2. c. 17. §. 13.* fateatur, Vnam numero naturam esse in tribus distinctis personis. 2. Idem, *Instit. 1. c. 17. §. 19.* Filium asserit genitum à Patre. *Ibid §. 23.* Essentiam Patris Filio comunicatam. *Ibid §. 15.* Essentiam distinguit à Personis ratione solum, non realiter. 3. Idem Beza in *axiomatis de de Trinit.* Et Iosias Simlerus *epist. ad Polon.*

lon.